

Motion till riksdagen 2023/24:2872

av **Lorena Delgado Varas m.fl. (V)**

med anledning av prop. 2023/24:126 Natura 2000-tillstånd i samband med ansökan om bearbetningskoncession enligt minerallagen

---

1 Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ges i uppdrag att tillsätta en utredning för att lämna författningsförslag i syfte att flytta den prövning som krävs enligt miljöbalkens bestämmelser om hushållning med mark- och vattenområden från koncessionsprövningen till miljöprövningen och tillkännager detta för regeringen.

2 Propositionens förslag

Regeringen föreslår att ett Natura 2000-tillstånd inte ska vara en förutsättning för att en bearbetningskoncession ska kunna beviljas. Med förslaget menar regeringen att koncessionsprövningen effektiviseras och att de EU-rättsliga kraven på en fullständig, exakt och slutlig bedömning av påverkan på livsmiljöer och arter i ett Natura 2000-område kan tillgodoses.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2024.

3 Vänsterpartiets ståndpunkter med anledning av förslaget

Klimatomställningen kommer att ställa högre krav på tillgång till mineral och metaller för att ökad elektrifiering i samhället ska vara möjlig. Vänsterpartiet arbetar för en hållbar försörjning av dessa mineral och metaller. Det kommer att krävas tillgång på metaller och mineral som inte tidigare utvunnits eller använts i större utsträckning. I många fall

är även tillgången på dessa metaller nödvändig för Sveriges totalförsvär och för vår förmåga att hantera kriser. En ökad självförsörjning av dessa kritiska metaller är därför av stor betydelse för både Sverige och EU. Det ger även förutsättningar att inte utnyttja fattiga länder och en ohållbar mineralbrytning där rika utländska ägare utnyttjar fattiga arbetare. Att starta gruvverksamhet innebär dock alltid påverkan på miljön och i många fall kulturell och social påverkan. För att minska behovet av nya fyndigheter är det därför nödvändigt att Sverige även intensifierar arbetet med en cirkulär ekonomi som främjar ökad återanvändning och återvinning av råvaror. Vänsterpartiet har i riksdagsmotionerna En aktiv industripolitik (2021/22:3199) och Cirkulär ekonomi (2023/24:438) föreslagit en rad åtgärder för en tryggad och hållbar mineral- och metallförsörjning och effektivare resursanvändning genom en cirkulär ekonomi.

3.1 Propositionen saknar helhetsgrepp

Regeringen tar tyvärr inget helhetsgrepp för att vår mineral- och metallförsörjning ska stärkas när det gäller både hållbarhet och effektivitet vid prövningar och lagstiftning. Vänsterpartiet anser att viktiga slutsatser och förslag med en sådan helhetssyn bl.a. lämnats i betänkandet En tryggad mineralförsörjning av metaller och mineral (SOU 2022:56). I sak tillstyrker vi regeringens förslag i propositionen. Vi delar Naturvårdsverkets bedömning att det är problematiskt att verksamhetsutövare kan söka Natura 2000-tillstånd i ett förhållandevis tidigt skede av prövningsprocessen – detta för en verksamhet där detaljprojektering sannolikt fortfarande pågår och där miljöeffekterna av verksamheten inte är fullt utredda. Det saknas med andra ord ofta detaljerade uppgifter om hur verksamheten kommer att utformas vid det tillfälle då en bearbetningskoncession meddelas. Det finns därför en stor risk att ett tidigt meddelat Natura 2000-tillstånd behöver omprövas när den slutliga miljöprövningen genomförs, vilket inte kan anses vara en ordning som är effektiv ur processynpunkt. Det finns därmed fördelar med att Natura 2000-tillstånd ska sökas först när prövningen enligt miljöbalken sker.

Men det mest centrala enligt vår uppfattning är att det är problematiskt att prövning av 3 och 4 kap. miljöbalken fortsatt kan göras i koncessionsprövningen. Denna bedömning om hur vi bäst hushållar med mark och vatten och värnar våra riksintressen bör rimligen ske samlat när hela verksamhetens fullständiga omfattning är känd. Precis som betänkandet En tryggad mineralförsörjning av metaller och mineral (SOU 2022:56) och Naturvårdsverket föreslår bör koncessionsprövningen begränsas till att endast ta ställning till om det finns ekonomi i malmfyndigheten och om man får ensamrätt till den. Hela frågan om markanvändning och bedömning av vilket/vilka intressen som ska ha företräde – alltså frågan om vad marken är bäst lämpad för – bör flyttas till miljöprövningen. Genom en sådan ordning skulle den otydlighet som i dag finns gällande vilka delar av verksamheten som prövas i koncessionsärendet och därmed hur mycket av frågorna enligt 3 och 4 kap. miljöbalken som faktiskt är avgjorda försvinna. Detta skulle även skapa en bättre förutsebarhet för bolagen och en mer tydlig process enligt ovannämnda utredning. Utredningen gör även bedömningen att den totala tid som prövningsprocesserna tar för gruvverksamhet kan kortas ned genom en sådan lösning. Verksamhetsutövare behöver därmed inte genomföra två miljöbedömningsprocesser, vilket kan spara såväl tid som pengar. Utredningen menar även att ett sådant förslag skulle vara i enlighet med EU-rätten och därmed ta bort den osäkerhet som finns med nuvarande regelverk.

Vänsterpartiet anser därför att en utredning bör genomföras i syfte att flytta den provning som krävs enligt miljöbalkens bestämmelser om hushållning med mark- och vattenområden från koncessionsprovningen till miljöprovningen. Då frågan tidigare beretts både i regeringsuppdrag och rapport på Naturvårdsverket samt i En tryggad mineralförsörjning av metaller och mineral (SOU 2022:56), borde en utredning förhållandevis skyndsamt kunna genomföras.

Regeringen bör ges i uppdrag att tillsätta en utredning för att lämna författningsförslag i syfte att flytta den provning som krävs enligt miljöbalkens bestämmelser om hushållning med mark- och vattenområden från koncessionsprovningen till miljöprovningen. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Lorena Delgado Varas (V)

Ida Gabrielsson (V)

Birger Lahti (V)

Ciczie Weidby (V)

Malcolm Momodou Jallow (V)

Ilona Szatmári Waldau (V)